KUSIĆ (*241*) *vb impf*

inf kusić (*31*). ◊ *praes 1 sg* kuszę (*5*). ◊ *2 sg* kusisz (*1*). ◊ *3 sg* kusi (*29*). ◊ *1 pl* kusimy (*1*). ◊ *2 pl* kusicie (*10*). ◊ *3 pl* kuszą (*4*). ◊ *praet 1 sg m* kusił(e)m (*1*). ◊ *2 sg m* -ś kusił (*2*). *f* -ś kusiła (*1*). ◊ *3 sg m* kusił (*17*). *f* kusiła (*1*). ◊ *2 pl m pers* -ście kusili (*2*). ◊ *3 pl m pers* kusili (*41*), kusieli (*1*) *CzahTr*. ◊ *fut 1 sg m* będę kusił (*1*). ◊ *2 sg m* będziesz kusił (*9*). ◊ *3 sg m* będzie kusił (*1*). ◊ *imp 2 sg* kuś (*4*). ◊ *1 pl* kuśmy (*10*). ◊ *2 pl* kuście (*3*). ◊ *con 2 sg m* byś kusił (*1*). ◊ *3 sg m* by kusił (*9*). ◊ *2 pl m pers* byście kusili (*3*). ◊ *3 pl m pers* by kusili (*4*). ◊ *impers praet* kuszono (*2*). ◊ *part praes act* kusząc (*47*).

Sł stp, *Cn notuje*, *Linde XVI – XVIII w*.

1. *Próbować*, *kosztować*; *pertentare Calep*, *Cn*; *degustare*, *probare*, *tentare Cn* (*5*) : *Mącz* 448d; Pertento – Kuſze probuię. *Calep* 792b.

kusić czego (*2*): [*ona niewiasta*] przez dwánaſcie lat kuśiłá lekárſthwá káżdego *RejPos* 257; *Calep* 1054b.

cum inf (*1*): Bo bárźiey ſuſzę/ Mą nędzną duſzę: Im go [*mój grzech*] táić kuſzę. *WisznTr* 27.

2. *Doświadczać*, *poddawać próbie*, *badać*; *pertentare*, *tentare Mącz*, *Cn*; *experimentum capere*, *experiri*, *explorare*, *pereclitari*, *probare*, *spectare Cn* (*179*) : drudzy kuſſąc [*alii tentantes*]/ domagáli ſie v niego znáku z niebá. *Leop Luc* 11/16; Ale ách nieſtotyſz ieſzczżeć wżdy tym iáko tym/ ták iáko ſłyſzymy/ iż wżdy kuśili/ iż ſie wżdy przypátrowáli/ á przeſtawáli drudzy ná onych nieogárnionych mądroſciach iego *RejPos* 230; *WujNT Matth* 16/1, *Luc* 11/16.

kusić kogo (*A*) (*162*): Czo mię kuſicie licemiernicy/ pokáżcie mi pieniądz ktorym cżyńſs placicie. *OpecŻyw* 75, 77v; *WróbŻołt* 25/2, 94/9; *SeklKat* R2; [*Jezus*] rzecze do Philippa/ ſkąd kupięmy chleba/ aby iedli otoći? A to mówił kuſząc go/ Bo on wiedźiáł co miáł vczynić *MurzNT Ioann* 6/6, *Matth* 22/35, *Mar* 12/15; *KromRozm II* i2, ſ 4v; *LubPs* V4v; *RejWiz* 150v; *Leop Deut* 6 *arg*, 11/16, *Sap* 3/5, *Eccli* 13/14, *Matth* 22/18 (*10*); *BibRadz* I 136b *marg*, *Mar* 8/11, *Act* 5/9, 1.*Cor* 10/9 [*2 r.*]; kuſząc go [*Tobiasza*] Pan Bog iáko Iopá niegdy kuśił/ przepuśćił nań ſlepotę *BielKron* 97, 12v, 40v, 102v; *SarnUzn* D [*2 r.*], D2v [*2 r.*]; *RejAp* 175; *RejPos* 76v, 80v, 82, 102v, 209v (*13*); Tymże obyczżáiem powiedáią że Pan Bog ſwoie kuśi/ kiedy ie niedoſtátkiem/ chorobą/ y vdręczżenim inſzym ćiśnie: co więc cżyni/ chcąc ich ćierpliwośći doświadczżyć/ á iżby náukę z nich inſzy bráli *KuczbKat* 425, 425 [*3 r.*]; *RejZwierc* 11v [*2 r.*]; *BielSpr* 46v; *BudBib Gen* 22/1, *Ex* 15/25, *Num* 14/22, 2.*Par* 32/31; *BudNT przedm* c [*2 r.*], c4v, *Matth* 22/35 [34]; *CzechRozm* 31 [*9 r.*], 31v, 228v, **2; *SkarŻyw* 504; *CzechEp* 372 [*2 r.*]; *ReszList* 150; *LatHar* 15; wierny ieſt Bog/ ktory nie dopuśći kuśić was nád śiłę wáſzę *WujNT* 1.*Cor* 10/13, *s.* 27, 164, *Matth* 19/3, 22/18, 35 (*25*); *WysKaz* 29. *Cf kusić kogo czym*; *kogo na czym*; *kogo o czym*; *kogo w czym*; »kusić Pana Boga«, »kusić (Boga) w sercu swym«.

kusić kogo czym (*4*): *RejPs* 201 v; *BudBib Eccli* 7/23; Ieſt pokuſá [...] grzech przywodząca/ ktorą Pan Bog nikogo nie kuśi: y ieſt pokuſá wiáry doświádczáiąca/ ktorą Pan Bog człowieká kuśić raczy. *WujNT* 787.

kusić kogo na czym (*1*): W dziwnych rzeczżach ták ſrodze ná wſſem mye kuśili/ By mye iáką chytrośćyą zdradnye podchwyćili *LubPs* I3.

kusić kogo o czym (*1*): Kuſzą go [*Jezusa*] Pháryzeuſzowie o cyńſzu [*!*] Ceſárſkim. *WujNT* 167.

kusić kogo w czym (*2*): ktorego rad Krezus widzyał/ kuſząc go w mądrośći ſpytał vkazawſzy mu ſkárby ſwoie/ znałli kogo kiedy ná ſwiecie bogátſzego á ſzczężſzliwſzego nád mię. *BielKron* 111v; *RejPos* 72.

kusić czego (*8*): *RejPs* 115; Poſtánowiwſzy go [*Jopa*] Pan Bog w wielkim ſzczężſciu/ kuſząc iego ſtałośći/ záſię nań wielkie plagi dopuſzczał *BielKron* 27v; *Mącz* 312c; *RejPos* 330. *Cf kusić czego czym*, »kusić szczęścia«.

kusić czego czym (*1*): iżby telko kuśił/ a mácał iey woley/ á chęći/ ſłowy oboiętnymi *GórnDworz* Cc3v.

kusić kim [= *kogo*] (*5*): *OpecŻyw* 52; [*Nadzieja do panny służebnej*] Nie kuś bogyem ni iego ſwiętemi/ Nie pętay ſie cżármi przeklętemi *BielKom* G5; Abráámie niechay/ nie mnimay ábych ia żądał krwie ſyná twego/ ále kuſząc tobą ábych obaczył vmyſł twoy *BielKron* 13; áby ták Chriſtuſem nie kuśili/ iáko Izráelczycy Bogiem/ żeby też zá to tákże karánia nie odnieſli/ iáko oni. *CzechRozm* 31; *ArtKanc* T14v.

Ze zdaniem dopełnieniowym [*w tym*: *azaby* (*1*), *co za* (*1*)] (*2*): Tentare pecunia iudicium, Kuśić ázaby ſie chćieli dáć przedárowáć *Mącz* 448d; [*Eumenes*] ná nie [*swe rycerstwo*] chytro záſzedł/ o thy liſty mowiąc: żem ie ia ſam piſał/ y chłopcu roſkłádáć kázał miedzy lud poſpolity/ kuſząc was co zá chuć maćie przećiw mnie *BielSpr* 46v.

W połączeniach szeregowych (*2*): iáko tho byli zwykli cżynić ſtráſząc á kuſząc á dziwnie przeſláduiąc narody ludzkie *RejAp* 175; *ReszList* 150.

W charakterystycznych połączeniach: *kusić dziwnie*, *srodze*, *złośćiwie*; *kusić Chrystusa* (*a.* (*Pana*) *Krystusa*) (*18*), *Ducha Pańskiego* (*2*).

Zwroty: »kusić Pana Boga (*a.* Boga, *a.* Pana)« = *tentare* (*Dominum*) *Deum PolAnt*, *Vulg* [*szyk zmienny*] (*42*): Powiedziáno ieſt niebędźieſz kuśił pana Boga twego *MurzNT Luc* 4/12; Po náwrocenyu ſwoim záś Bogá kuśili/ Swyętego w Izráelu ſproſnye obráźili *LubPs* S; *KrowObr* 216 [*2 r.*]; *Leop Deut* 6/16, *Mal* 3/15, *Luc* 4/12; *BibRadz Iudic* 8/10; *BielKron* 31v, 113v; iż nie będę prośił á nie będę kuśił Páná mego/ doſyć iż fráſuiemy ludzi ná zyemi/ iuż wżdy nie fráſuymy Páná ſwoiego ná niebie. *RejPos* 271, 46, 69v, 72 [*2 r.*], 150 [*3 r.*], 209v [*2 r.*] (*16*); *BiałKat* 48v; *RejZwierc* 11v; *RejPosRozpr* b3v; *BudBib Ps* 105/14, *Mar* 3/15; *CzechRozm* 31, 31v, 253; *SkarŻyw* 194; *LatHar* +9v; *WujNT Matth* 4/7, *Luc* 4/12, *Act* 15/10, *s.* 448, Bbbbbbv; *SkarKazSej* 663a.

bibl. »kusić (Boga) w sercu (*a.* sercach) swym« [*szyk zmienny*] (*4*): Pożądliwośćyą ná puſſćży ták ſye zápalili/ Dziwnye Páná Bogá ſwego w ſercu ſwym kuśili *LubPs* Y2v, R6; Kuśili też Bogá w ſercu ſwem żądáiąc iedłá duſzy ſwey. *BudBib Ps* 77/18; *KochPs* 115.

»kusić szczęścia, fortuny« [*szyk zmienny*] (*2* : *1*): Krzyżacy przedśię z nowu ſwego ſczęśćia kuſzą/ Lecz zá páńſką pomocą vſtępowáć muſzą. *KochProp* 11; PanKanclerz widzę content ex p^{rae}senti statu rerum niechce daley kusic fortuny *ActReg* 103; *CzahTr* H3.

Szeregi: »kusić, (a) doświadczać« = *tentare*, *probare Vulg* (*2*): ktoremu [*Tobiaszowi*] był Pan záſlepił oczy iego/ kuſząc á doſwiadczáiąc ſtałośći iego/ y ſyná mu ſtráćić raczył *RejPos* 330; *WujNT Hebr* 3/9.

»drażnić i kusić« (*1*): Ná ktorego [*Chrystusa*] iż on lud nic niedbał/ ále go cżęſto drażnił y kuśił/ przeto nas też Apoſtoł przeſtrzega *CzechRozm* 31.

»probować a kusić« (*1*): A iż Pan y powieſciámi/ y ſkuthki thego potwirdzáć raczył/ zebráli ſie do niego probuiąc go á kuſząc go. *RejPos* 230.

3. *Wystawiać na pokusy*, *namawiać do złego*; *pertentare*, *tentare Cn* (*55*) : bo cżárt gdy kuśi/ ieſt iáko Lew: ále gdy mu ſię ſprzećiwiſz/ ſtáie ſię iáko muchá *SkarŻyw* 374; *ActReg* 168; *WujNT* 1.*Thess* 3/5, *s*. 208 *marg*, Cccccc2.

kusić kogo (*46*): Niedziwuy że ſie tedy cżlowiecże gdy cie diabel kuſi/ gdytz oto ij pán ſam ráczył znoſitz iego pokuſy *OpecŻyw* 38, 37v, 95v; *TarDuch* B2; Bładzić y ten ktory w potrzebie przyiaciela patrzi á przi bieſiedzie go kuſi. *BielŻyw* 144; *RejRozpr* F; *RejJóz* D4; *SeklKat* Tv; *RejKup* h5; *KromRozm I* M2; *KromRozm II* n4, pv; *BielKom* D3v, D4; *KrowObr* 224; *Leop Mar* 1/13; *RejAp* 110v; on chociay niewidomie/ ále ſie vſtáwicżnie ſtára/ áby nas kuśił á odwodził od zupełney wiáry á nádzieie náſzey. *RejPos* 117, 72; *KuczbKat* 425 [*4 r*]; *CzechRozm* 236v; Ná drodze/ nie przeſtał go nieprzyiaćiel kuśić: miſę ſrzebrną/ pod oczy mu podrzućił/ áby go łákomſtwem od záczętey drogi odwiodł. *SkarŻyw* 57, 165, 308, 552 *marg*; *CzechEp* 108, 121; *Phil* F2; *LatHar* 519, 579; *WujNT przedm* 33, *s*. 13, 208, 1.*Cor* 7/5, *Iac* 1/13, Xxxxxv; *PowodPr* 52; *SkarKaz* 160a. *Cf kusić kogo czym*.

kusić kogo czym (*5*): kuſil iego łakomſtwem/ vkázawſſy iemu ziemie ij kroleſtwa wſſytki ij chwálę ijch mowiątz. To wſſytko tobie dám/ ieſtli padnątz przedemną będzieſs mię chwálitz. *OpecŻyw* 38; *BielKom* F3; *SkarŻyw* 290; *CzechEp* 422; A gdy łáknął náſz Pan Zbáwićiel/ przyſzedł k niemu Diabeł kuśićiel/ tám go kuśił pokuſámi dźiwnemi/ ále nic nie wygrał z nimi. *ArtKanc* C16v.

kusić czego czym (*1*): tamo kuſil iego pokornoſci prożną chwálą mowiątz. Ieſtlis boży ſyn/ ſpuſtz ſie nadol *OpecŻyw* 37v.

kusić ku czemu (*1*): Niech żaden niemowi gdy bywa kuſzon/ iżby go Pan Bog miał kuśić: ábowiem Pan Bog niekuśi ku złemu. *KuczbKat* 425.

kusić na co (*2*): Bog nikogo nie wwodzi w pokuſy. Ani kuśi ná złe. *WujNT* Bbbbbbv. *Cf Ze zdaniem*.

Ze zdaniem dopełnieniowym (*1*): Będę to ćierpiał poki ieſt wola iego: będę ſię korzył/ nie tobie Diable/ ktory mię ná to kuśiſz/ ábym śię tobie kłániał *SkarŻyw* 36.

W charakterystycznych połączeniach: *kusi czart* (*2*), *diabeł* (*6*), *szatan* (*8*).

Szereg: »kusić i udręczać« (*1*): [*szatan*] chciál cie przeſiátz iako pſſenicę do ſwięté wiary/ kuſſątz cie ij vdrącżaiątz/ alem iá proſił za cię *OpecŻyw* 95v.

******* *Bez wystarczającego kontekstu* (*2*) : Attento. Kuſzę. *Mącz* 448d; *Calep* 1054b.

Synonimy: **1**. *kosztować*, *probować*; **2**. *badać*, *doświadczać*, *probować*.

Formacje współrdzenne: *kusić się*, *pokusić*, *pokusić się*, *skusić*, *skusić się*, *ukusić*, *wskusić*, *zakusić*; *pokuszać*, *pokuszać się*, *ukuszać*, *zakuszać*; *ukusztać*.

Cf **KUSZĄCY**, **KUSZENIE**, **KUSZON**

TZ